

Ankara Üniversitesi

Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği
Hukuku Anabilim Dalı

Avrupa Toplulukları Araştırma ve
Uygulama Merkezi (ATAUM)

III. Avrupa Birliği
Hukukunda
Güncel
Gelişmeler
Konferansı
–Bildiri Kitapçığı–

8 Mayıs 2019 / ATAUM

III. Avrupa Birliği Hukukunda Güncel Gelişmeler Konferansı

Düzenleyen

III. Avrupa Birliği Hukukunda Güncel Gelişmeler Konferansı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı ve Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) tarafından düzenlenmektedir.

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Tuğrul ARAT (TOBB ETÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi)

Prof. Dr. Sanem BAYKAL (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Kamuran REÇBER (Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi)

Doç. Dr. Gamze AŞÇIOĞLU ÖZ (ODTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi)

Doç. Dr. Sema ÇÖRTOĞLU KOCA (Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Mustafa T. KARAYİĞİT (Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü)

Tarih

8 Mayıs 2019

Yer

Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM)

Ankara Üniversitesi Cebeci Yerleşkesi,

Cemal Gürsel Caddesi, 06590, Cebeci, Ankara, TÜRKİYE

Yayın

III. Avrupa Birliği Hukukunda Güncel Gelişmeler Konferansı Bildiri Kitapçığı, tebliğ özetleri içeriğiyle, elektronik olarak, Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (ATAUM) web sitesinde yayınlanmıştır.

<http://ataum.ankara.edu.tr/>

Tebliğ Özetleri

İçindekiler Tablosu

1. OTURUM: HUKUKİ KONULARDA ADLİ İŞBİRLİĞİ –I–	4
DİJİTAL TEKNOLOJİDEKİ GELİŞMELERİN AVRUPA SÖZLEŞME HUKUKU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	5
<i>Pınar ÇAĞLAYAN AKSOY</i>	5
AVRUPA SİGORTA SÖZLEŞMESİ HUKUKU İLKELERİ VE TÜRK SİGORTA HUKUKU	6
<i>Sami AKSOY</i>	6
AVRUPA ORTAK REFERANS KURALLARINA (DCFR) GÖRE MÜCBİR SEBEP	7
<i>Hale ŞAHİN</i>	7
AVRUPA BİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ İŞIĞINDA TEHLİKE SORUMLULUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRK HUKUKU İLE KARŞILAŞTIRILMASI	8
<i>Ayça ZORLUOĞLU YILMAZ</i>	8
2. OTURUM: FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU	9
AB HUKUKUNDA MARKALARIN BİRLİKTE KULLANIMI VE BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMELERİ	10
<i>Ülkü AY KAPLAN</i>	10
DİJİTAL ORTAK PAZARDA TELİF HAKKINA İLİŞKİN AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ DİREKTİFİ TEKLİFİ'NİN 13. MADDESİ HAKKINDAKİ GELİŞMELER	11
<i>Ömer Ali GİRGİN</i>	11
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA ŞARAPLAR ÜZERİNDEKİ MENŞE ADLARININ VE COĞRAFİ İŞARETLERİN KORUNMASI.....	12
<i>Didem ÖZGÜR</i>	12
AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN VE KONSEYİ'NİN DİJİTAL TEK MARKETTE TELİF HAKLARINA İLİŞKİN DİREKTİFİ (DİREKTİF ÖNERİSİ) HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER	13
<i>Ufuk TEKİN</i>	13
3. OTURUM: TİCARET HUKUKU	14
ALDATICI VE KARŞILAŞTIRMALI TİCARİ REKLAMLARA İLİŞKİN AVRUPA BİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ VE TÜRK HUKUKUNDAKİ YANSIMALARI	15
<i>Gökhan AYDOĞAN</i>	15
AVRUPA BİRLİĞİ'NİN FİNANSAL RİSKE İLİŞKİN KAMUYU AYDINLATMA DÜZENLEMELERİ	16
<i>Emrah ERTUGAY</i>	16
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA ŞİRKET HAREKETLİLİĞİNE İLİŞKİN GÜNCEL GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	17
<i>Bengül KAVLAK</i>	17
DÖRDÜNCÜ SANAYİ DEVRİMİ ÇAĞINDA TÜRK LOJİSTİĞİ AÇISINDAN ORTAKLIK HUKUKU	18
<i>Uluğ İlve YÜCESOY</i>	18
4. OTURUM: İNSAN HAKLARI	19
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL VERİ KORUMA TÜZÜĞÜ'NÜN KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI ALANINDA GETİRDİĞİ YENİLİKLER	20
<i>Hüseyin Can AKSOY</i>	20
İŞYERİNDE DİN VE İNANÇ TEMELİNE DAYALI AYRIMCILIKLA İLGİLİ GÜNCEL GELİŞMELER: ACHBITA VE BOUGNAOUI KARARLARI	21
<i>Latif ARAN</i>	21
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ ALANINDA YAŞANAN GÜNCEL GELİŞMELER.....	22
<i>Deniz POLAT AKGÜN</i>	22
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNUN SINIRAŞAN UYGULAMA SORUNLARI VE GDPR'İNİN 3. ÜLKELERE ETKİSİ.....	23
<i>Belkıs VURAL ÇELENK</i>	23
<i>Canan ERDOĞAN</i>	23

5. OTURUM: HUKUKİ KONULARDA ADLİ İŞBİRLİĞİ –II–	24
ÖZEL HUKUKTAN KAYNAKLANAN ALACAKLARIN SINIR ÖTESİ TAKİP VE TAHSİLİNDE BANKA HESAPLARININ İHTİYATİ HACZİNE İLİŞKİN AVRUPA KARARI PROSEDÜRÜ (655/2014 SAYILI AB TÜZÜĞÜ İŞİĞİNDE)	25
<i>Hikmet BİLGİN</i>	25
AVRUPA BİRLİĞİ ACİZ USULÜNÜN GELİŞİM ÇİZGİSİ VE GÜNCEL GELİŞMELER	26
<i>Hakan HASIRCI</i>	26
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA “BOŞANMA” KAVRAMI VE BU ÇERÇEVEDE AB ÜYESİ DEVLETLER ARASINDA BOŞANMANIN TANINMASININ SAĞLANMASI.....	27
<i>Pelin KARAASLAN</i>	27
ALACAĞIN DEVRİ İŞLEMİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER BAKIMINDAN ETKİSİNE UYGULANACAK HUKUK HAKKINDA TASLAK AB TÜZÜĞÜ VE TÜRKİYE BAKIMINDAN ÖNEMİ	28
<i>Talat KAYA</i>	28
6. OTURUM: DİĞER POLİTİKALAR VE İÇ EYLEMLER	29
AVRUPA BİRLİĞİ DİJİTAL TEK PAZAR EKONOMİSİNDE VERGİLENDİRME SORUNU.....	30
<i>Tuğçe AKDEMİR</i>	30
AVRUPA BİRLİĞİ’NDE DERİNLEŞME VE GENİŞLEME AÇISINDAN ESNEK BÜTÜNLEŞME VE TÜRKİYE’NİN ÜYELİĞİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME	31
<i>Özden CESUR</i>	31
AVRUPA ENERJİ BİRLİĞİ’NİN ENERJİ ALANINDA ULUSLARARASI HUKUKA KATKILARI	32
<i>Halil ÇEÇEN</i>	32
AVRUPA BİRLİĞİ’NDE PARLAMENTO VE MALİ YETKİLER ÜZERİNDEN DEMOKRASİ ARAYIŞI: “AVRUPA’NIN DEMOKRATİKLEŞMESİ İÇİN MANİFESTO”	33
<i>Zeynep MÜFTÜOĞLU</i>	33
AB 7. ÇERÇEVE PROGRAMI KAPSAMINDA MUNIN PROJESİ VE HUKUKİ ÇIKTILARI	34
<i>Kübra VAR TÜRK</i>	34

1. Oturum: Hukuki Konularda Adli İşbirliği –I–

10:30-12.00	1. Oturum (ATAUM 15 Numaralı Sınıf) Hukuki Konularda Adli İşbirliği –I– (Oturum Başkanı) Talat KAYA
	Pınar ÇAĞLAYAN AKSOY: Dijital Teknolojideki Gelişmelerin Avrupa Sözleşme Hukuku Üzerindeki Etkisi
	Sami AKSOY: Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkeleri ve Türk Sigorta Hukuku
	Hale ŞAHİN: Avrupa Ortak Referans Kurallarına (DCFR) Göre Mücbir Sebep
	Ayça ZORLUOĞLU YILMAZ: Avrupa Birliği Düzenlemeleri Işığında Tehlike Sorumluluğunun Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku ile Karşılaştırılması

DİJİTAL TEKNOLOJİDEKİ GELİŞMELERİN AVRUPA SÖZLEŞME HUKUKU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Pınar ÇAĞLAYAN AKSOY*

Dijital içeriklerin sağlanmasına ilişkin sözleşmeler dünya çapında milyonlarca tüketicinin taraf olduğu sözleşmelerdir. Bu nedenle Avrupa'nın dijital tüketicilerinin de günlük hayatının bir parçası haline gelmiştir. Kitap, film, oyun, müzik gibi maddi varlığa sahip olan şeyler günümüzde artık dijital olarak satın alınmaktadır. Ayrıca bilgisayar yazılımı ve mobil uygulamalar gibi maddi varlığı olmayan yeni dijital mallar ortaya çıkmış ve kullanımı yaygınlaşmıştır. Ticaret platformları ve sosyal medya servisleri ve bunun gibi dijital hizmetler de günden güne daha popüler hale gelmektedir. Bu tür mal veya hizmetlerin dijital yollarla edinilmesi veya alınması halinde, bu konuda çıkan sorunların çözülmesi bakımından geleneksel sözleşme hukukunun kuralları yetersiz kalmaktadır. Bu eksikliği dikkate alan Avrupa Komisyonu, 6 Mayıs 2015'te Dijital Tek Pazar Stratejisini kabul etmiştir. Bu çerçevede dijital içeriklerin sağlanması ve malların çevrimiçi (online) satışına ilişkin bir yasama çalışması başlamıştır. Avrupa Komisyonu Aralık 2015'te, Dijital İçerik Sağlanmasına Yönelik Sözleşmeler hakkında yeni bir Direktif (*COM (2015) 634: Proposal For A Directive Of The European Parliament And Of The Council On Certain Aspects Concerning Contracts For The Supply Of Digital Content*) teklifinde bulunmuştur. Bu Direktif ile Avrupa Birliği'nde yer alan dijital içerik ve malların çevrimiçi (ve diğer mesafeli şekillerde) satışına ilişkin kuralların yeknesaklaştırılması hedeflenmektedir. Bu direktifin kapsamına, yalnızca sözleşmenin kurulması değil, sözleşmenin konusu (içeriği) ve sözleşmeden kaynaklanan yükümlülükler de girmektedir. Direktifin uygulama alanına, temel olarak dijital içeriğin sözleşmeyle uygunluğu, sözleşmeye uygun olmayan ifa yapıldığı durumlarda tarafların hakları ve bunların kullanılması için yerine getirilmesi gereken şartlar ve son olarak uzun süreli sözleşmelerde değişiklik yapılması ve uzun süreli sözleşmelerin sona erdirilmesi konuları girmektedir. Çalışmamızda özellikle dijital içerik sağlanmasına yönelik sözleşmelerde uygun ifanın gerçekleştirilmemesi durumlarında tarafların sahip olduğu hakların niteliği ve Avrupa Sözleşme Hukuku bakımından ne gibi yenilikler getirdiği hususlarına değinilecektir.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

AVRUPA SİGORTA SÖZLEŞMESİ HUKUKU İLKELERİ VE TÜRK SİGORTA HUKUKU

Sami AKSOY*

Sigorta hukuku alanında yeknesak bir düzen getirerek Avrupa'daki sigortacılık faaliyetlerinin Avrupa Birliği dahilinde rahatlıkla yürütülebilmesi amacıyla (*cross-border insurance contract*), 1999 yılında üyelerinin çoğunu Avrupa Birliği üyesi ülkelerde sigorta hukuku alanında çalışan akademisyenlerin oluşturduğu "Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukukunun Tadiline Dair Çalışma Grubu" oluşturulmuştur. Çalışma Grubu 2005 yılında Avrupa Komisyonunun, Avrupa Sözleşmeler Hukukunun Ortak İlkeleri çalışmalarına dahil edilmiştir (*Network of Excellence: Common Principles of European Contract Law, CoPEEC*). Amerikan hukukundan esinlenen Çalışma Grubu, yaklaşık on yıllık bir sürecin ardından "Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkeleri"ni hazırlamış (*The Principles of European Insurance Contract Law*) (PEICL); İlkeler, Nisan 2009'da Avrupa Komisyonuna sunulmuş, 2009 yılının Ekim ayında yayımlanmıştır (*first edition*).

Grup, çalışmalarını devam ettirmiştir. Bu sefer 2013 yılının Ocak ayında Avrupa Komisyonu bu alanda uzmanlar komitesi kurularak sigortacılığın önündeki hukuki engellerin tekrar incelenmesini istemiştir (*Commission Decision of 17 January 2013 on setting up the Commission Expert Group on a European Insurance Contract Law-2013/C 16/03*). Nihayetinde İlkelerde revizyona gidilmiş ve 2014 yılında ilkelerin kapsamı genişletilmiştir.

İlkelerde tüm sigorta türlerine uygulanması mümkün genel hükümler ile zarar sigortaları, meblağ sigortaları, sorumluluk sigortaları ve hayat sigortasına dair özel hükümler yer almaktadır. İlkeler, sigorta sözleşmesini konu almış olsa da, reasürans müessesesi, İlkelerin kapsamı dışında tutulmuştur.

İlkeler, hukuki manada Birlik üyesi ülkelerdeki ulusal sigortacılık mevzuatının önüne geçecek türde değil, alternatif (*Optional Instrument*) ve fakat yeknesak bir düzen mahiyetinde hazırlanmıştır. Bu yönde İlkelerde, tarafların kararlaştırması halinde İlkelerin bir bütün olarak sigorta sözleşmesine uygulanabileceğinden söz edilmiştir. Fakat Roma I Tüzüğü'nün sigorta sözleşmelerine tatbiki mümkün hükümleri de göz önüne alındığında (ayrıca MÖHUK m. 24, 34, 46), İlkelerin tatbik kabiliyeti için, Avrupa Birliği Hukuku dahilinde güçlü bir hukuki statüyü haiz olması şarttır.

Tebliğde söz konusu İlkelerin genel mahiyetin ortaya konularak, sigorta sözleşmelerinin tabi olacağı hukuki rejimin tespiti ve İlkeler ile 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanununun sigorta hukukuna ilişkin altıncı kitabı hükümlerinin (m. 1401 vd) karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda müesseselerin karşılaştırılması amacıyla 2008 tarihli Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanuna da Tebliğde kısaca yer verilmiştir.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

AVRUPA ORTAK REFERANS KURALLARINA (DCFR) GÖRE MÜCBİR SEBEP

Hale ŞAHİN*

Avrupa Birliği'nde üye devletlerin özel hukukunu uyumlaştırma düşünceleri ilk olarak, 1989 yılında yayınlanan "Üye Devletlerin Hukuklarının Tek Bir Çizgiye Getirilmesi Eylemi Hakkında İlke Kararı"nda (*Resolution on Action to Bring into Line the Private Law of the Member States*) belirtilmiştir. 2001 yılında yayınlanan "Komisyon'un, Konsey ve Avrupa Parlamentosu'na Avrupa Sözleşme Hukuku Hakkında Bildirimi"nde (*Communication from Commission to Council and European Parliament on European Contract Law*) Avrupa özel hukukunun uyumlaştırma faaliyetlerinin sözleşme hukuku alanı ile sınırlı olmasına karar verilmiştir. 2003 yılında yayınlanan "Komisyon'un, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'ne Daha Uyumlu Avrupa Sözleşme Hukuku-Eylem Planı Bildirimi"nde (*Communication from Commission to the European Parliament and the Council-A more coherent European Contract Law-An Action Plan*) ortaya konan eylem planı ile, nihai olarak 2009 yılında yayınlanan Avrupa Özel Hukukunun İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları Ortak Referans Noktalarına İlişkin Taslak (*Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law-DCFR*) hazırlanmıştır.

DCFR'nin borcu ifa etmemenin yaptırımlarını düzenleyen bölümünde m. 3: 104'te "bir engel nedeniyle mazur görme" başlığı altında mücbir sebep düzenlenmiştir. DCFR m. 3: 104 (1)'e göre, borçlu kendi kontrolü dışında kalan bir engelden ve bunun sonuçlarından kaçınmanın veya bunları aşmanın kendisinden beklenemeyeceği hâllerde ademi ifadan sorumlu değildir. Hükümde borçlunun sorumlu olmadığı ifa engelleri geçici ve sürekli niteliklerine göre ikiye ayrılarak ele alınmıştır. Buna göre, mücbir sebebin geçici olduğu hâllerde borcun ifası kural olarak ertelenmektedir. Mücbir sebebin sürekli olduğu durumlarda ise, borçlu borcun ifa edilmemesinden sorumlu tutulmamıştır.

Çalışmamızda DCFR'ye göre mücbir sebebin unsurları incelenerek mücbir sebep ile aşırı ifa güçlüğü arasındaki fark ortaya konulacaktır. Ardından, mücbir sebebin varlığına bağlanan hukukî sonuçlar ele alınacaktır.

---

* Araş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Hukuk Anabilim Dalı.

AVRUPA BİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ İŞİĞİNDA TEHLİKE SORUMLULUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRK HUKUKU İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Ayça ZORLUOĞLU YILMAZ*

Avrupa Birliği hukukunda ise haksız fiil hukukunun yeknesaklaştırılması çalışmaları kapsamında AB'ye üye devletlerin haksız fiil hukuklarının birbirinden çok farklı olması gerekçesiyle Tilburg Grubu tarafından Türk hukukuna "Avrupa Sorumluluk Hukukunun Esasları" (PETL) adı ile tercüme edilen bir ortak çalışma metni kazandırılmıştır. Metnin beşinci bölümünde tehlike sorumluluğu konusu düzenlenmiştir. Bu düzenleme üye ülkelerin hukuklarını yeknesaklaştırma amacı güttüğünden metnin ana hedefi asgari müştereklerde buluşan bir çalışma hazırlamaktır. Bu çalışmanın tehlike sorumluluğuna bakış açısı ve düzenleme şekli özellikle İsviçre'de kanunlaşmayan ancak Türk Borçlar Kanunu'na kaynak teşkil eden Widmer/ Wessner Tasarısına yakınlığı, farklı hukuk sistemlerinin yeknesaklaştırmayı amaçlamış olması dolayısıyla Türk hukukundaki tehlike sorumluluğunun yorumlanması bakımından büyük önem taşımaktadır. *European Centre of Tort and Insurance Law* (ECTIL) tarafından hazırlanan şerhe göre; PETL için yapılan hazırlık çalışmaları sırasında tehlike sorumluluğunun nasıl düzenleneceği hususunda farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. PETL md 5.101'de tüm üye ülkeler tarafından tehlike sorumluluğu kapsamında kabul edilmesi tavsiye edilen haller sayılmıştır. Bu şekilde en azından tehlike sorumluluğunun hangi hallerde söz konusu olması gerektiğine dair bir yol çizilmiş olmaktadır.

AB hukukunda ayrıca Avrupa Medeni Kanunu oluşturmak amacıyla bir çalışma grubu oluşturulmuş ve bu çalışma grubu *Draft of a Common Frame of Reference* (DCFR) adıyla bir metin ortaya koymuştur. Metin 2009 yılında *Principles of European Law* (PEL) serilerinde yayınlanmıştır. Bu eserin 3:206 md'sinde ise tehlikeli maddelerin veya bunların yayılması sebebiyle oluşan zararlardan doğan sorumluluk düzenlenmektedir. DCFR'da tehlike sorumluluğu bakımından "tehlikeli maddeleri hâkimiyetinde bulundurma" kriteri kabul edilmişken; İtalyan, Portekiz, Türk hukukunda, PETL, Fransa ve İsviçre Kanun Tasarılarında ise "tehlikeli faaliyet" kriteri kabul edilmiştir.

Tebliğ kapsamında AB hukuku çerçevesinde tehlike sorumluluğunun düzenlenişi hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda AB üyesi mehzaz hukuk kaynaklarında tehlike sorumluluğunun düzenlenmeleri hakkında bilgi verilecektir. Nihayetinde AB Düzenlemelerinde yer alan tehlike sorumluluğu düzenlemeleri, TBK md 71 kapsamında düzenlenen tehlike sorumluluğu ve denkleştirme hükümleri ile karşılaştırılacaktır.

---

* Araş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

2. Oturum: Fikri Mülkiyet Hukuku

10:30-12.00	2. Oturum (ATAUM 13 Numaralı Sınıf) Fikri Mülkiyet Hukuku (Oturum Başkanı) Zehra ÖZKAN
	Ülkü AY KAPLAN: AB Hukukunda Markaların Birlikte Kullanımı ve Birlikte Var Olma Sözleşmeleri
	Ömer Ali GİRGİN: Dijital Ortak Pazarda Telif Hakkına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi Teklifi'nin 13. Maddesi Hakkındaki Gelişmeler
	Didem ÖZGÜR: Avrupa Birliği Hukukunda Şaraplar Üzerindeki Menşe Adlarının ve Coğrafi İşaretlerin Korunması
	Ufuk TEKİN: Avrupa Parlamentosu'nun ve Konseyi'nin Dijital Tek Markette Telif Haklarına İlişkin Direktifi (Direktif Önerisi) Hakkında Değerlendirmeler

AB HUKUKUNDA MARKALARIN BİRLİKTE KULLANIMI VE BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMELERİ

Ülkü AY KAPLAN*

Markaların birlikte kullanımı aynı veya benzer mal veya hizmet grubu ile ilgili tescil edilmiş olan, aynı veya benzer nitelikteki iki işaretin, herhangi bir marka hakkının ihlali davasına konu olmaksızın piyasada birlikte var olmalarıdır. Birlikte kullanım halinde, bir işareti, belli bir mal veya hizmet grubunda ilk tescil ettiren kişi ile aynı veya benzer işareti aynı veya benzer mal/hizmet grubunda tescil ettirmek isteyen kişi arasında birlikte var olma sözleşmesi yapılmakta, böylelikle aynı işaretin iki kere tescil ettirilmesi ile iki ayrı marka hakkı mülkiyeti oluşturulurken, söz konusu markalar piyasada barış içinde birlikte var olabilmektedir. Bu kapsamda birlikte var olma sözleşmesi iki ya da daha fazla kişi tarafından, benzer işaretlerin herhangi bir karışıklık ihtimali olmadan piyasada bir arada bulunabilecekleri konusunda anlaşma olarak tanımlanabilir. Birlikte var olma sözleşmeleri Anglo-Sakson Hukuku kökenli olsa da, AB hukukunda da tartışmalara neden olmuştur.

Birlikte var olma sözleşmesinin tanınma süreci AB hukukunda uzun bir zaman almıştır. 1985 yılından bu yana gerek *Office for Harmonization in the Internal Market* (bugünkü adıyla *European Union Intellectual Property Office- AB Fikri Mülkiyet Ofisi*) gerekse AB Adalet Divanı tarafından birlikte var olma sözleşmelerinin tanınıp tanınmayacağı konusunda farklı ve çelişkili kararlar verilmiştir. AB Adalet Divanı tarafından 1985 yılında verilen bir kararda birlikte var olma sözleşmelerinin pazarı bölme amacı gütmedikleri veya rekabeti kısıtlamadıkları sürece yasal ve yararlı olduğu belirtilmişse de, AB Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından birlikte var olma sözleşmelerinin nispiyeti ve marka hakkının ihlalinin tespitinde tarafların takdir hakkının bulunmadığı, bir başka deyişle söz konusu durumun mutlak red nedeni olduğu gerekçeleriyle birlikte var olma sözleşmeleri incelemeye dahi alınmamıştır.

Ancak tarihsel süreç içinde AB Adalet Divanı'nın ve AB Fikri Mülkiyet Ofisi'nin bu konudaki kararları sıkça değişmiştir. Birlikte var olma sözleşmelerinin –dolayısıyla birlikte kullanımın– kesin olarak tanınması ise 16 Aralık 2015 tarihinde yürürlüğe giren 2015/2436 sayılı Direktif ile gerçekleşmiştir. Söz konusu Direktif'in md. 5(5) hükmü ile aynı veya benzer mal veya hizmet grubunda tescil edilmek istenen aynı veya benzer işaretin marka olarak tescil talebinin, önceki tescil sahibinin izninin alınması kaydıyla, mutlak red nedeni olarak değerlendirilemeyeceği, bir başka deyişle AB Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından reddedilemeyeceği düzenlenmiştir.

Çalışmamızda markaların birlikte kullanımının ve birlikte var olma sözleşmelerinin Anglo-Sakson Hukuku'nda doğumuna ve uygulanmasına kısaca değinildikten sonra AB hukukunda yaşanan değişim AB Adalet Divanı ve AB Fikri Mülkiyet Ofisi kararları ele alınarak açıklanacak, 2015/2436 md. 5(5) hükmünün uygulanması ve yargı kararları anlatılacak, son olarak söz konusu Direktif hükmünün Türk hukukundaki yansımalarına kısaca değinilecektir.

---

* Araş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İİBF İşletme Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

DİJİTAL ORTAK PAZARDA TELİF HAKKINA İLİŞKİN AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ DİREKTİFİ TEKLİFİ'NİN 13. MADDESİ HAKKINDAKİ GELİŞMELER

Ömer Ali GİRGIN*

Uluslararası alanda kısaca “Article 13” olarak anılan, Dijital Ortak Pazarda Telif Hakkına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi Teklifi'nin 13. maddesi, internet çağında telif hakkını yeniden şekillendirmeye yönelik bir girişimdir. Madde teklifi, telif hakkı sahipleriyle online platformlar arasındaki ilişkileri konu edinmektedir. Düzenleme, online platformları, koruma altındaki içeriklerle ilgili daha sıkı bir düzene geçmeye zorlamaktadır. Madde teklifine göre, yer sağlayıcıları “...*hizmet sağlayıcılarla işbirliği yaparak, hak sahipleriyle eserlerinin veya söz konusu diğer şeylerin kullanımı için yapılan sözleşmelerin işleyişini sağlamak veya eserlerin ya da hak sahiplerince belirlenen diğer şeylerin hizmetlerinde kullanılabilirliğini önlemek için önlemler almalıdırlar.*” Bu önlemler “*uygun ve orantılı*” olmalı; ayrıca platformlar “... *hak sahiplerine “eserlerin ve diğer konuların tanınması ve kullanılmasıyla ilgili yeterli raporlar*” vermelidir. Madde 13 hakkında son derece şiddetli tartışmalar mevcuttur. Düzenlemeye karşı çıkanların temel iddiaları 13. maddenin, internet kullanıcılarının temel insan haklarını ihlal etmekte olduğu, daha önce AB'nin E-Ticaret Yönergesi tarafından belirlenen kurallara aykırı olduğu ve insanların internetteki materyalleri kullanım biçimlerini hatalı bir şekilde değerlendirdiğidir. Eleştiri sahipleri, genelde mizahi ya da eleştirel amaçlarla bir görsel üzerine yazı yazılarak hazırlanan ve Türk sosyal medya kullanıcıları arasında bilinen tabiriyle “*caps*”; ABD'den yayılan uluslararası tabiriyle “*meme*” içeriklerinin, remikslerin ve kullanıcılar tarafından oluşturulan diğer tür içeriklerin tümünün otomatik olarak telif hakkı ihlali olarak görülebileceği için ifade özgürlüğünün kısıtlanacağı endişesini taşımaktadır. Dünyanın bir numaralı video görüntüleme sitesi olan Youtube'un da tartışmalara dahil olarak düzenlemeye karşı çıkması konunun bilinirliğini ve önemini artırmıştır. Düzenleme hakkında süreç bir süredir devam etmekte ise de güncel durumda henüz yürürlüğe girmemiştir. Mart – Nisan 2019 tarihlerinde nihai metin, mutlak ve nihai sonuç için Avrupa Parlamentosu üyelerinin oyuna sunulacaktır. Bildiri, 13. Maddenin içeriğini, gerekçesini, eleştirilerin tezlerini, oylama sürecini ve konferans tarihindeki güncel durumu ele alacaktır.

---

* Araş. Gör., Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA ŞARAPLAR ÜZERİNDEKİ MENŞE ADLARININ VE COĞRAFI İŞARETLERİN KORUNMASI

Didem ÖZGÜR*

Avrupa Birliği Hukukunda şaraplar üzerindeki menşe adları ve coğrafi işaretlerin korunması ile ilgili düzenlemeler Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası'nın içerisinde yer alan düzenlemelerden biridir. 01 Ocak 1958'de yürürlüğe giren Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Roma Antlaşması ile ortak tarım politikasının yasal temeli oluşmuştur. Antlaşmanın I No'lu Ekinde ortak tarım politikasına tabi olan tarım ürünlerinin listesi verilmiştir. Bu tarım ürünlerinden biri ise şaraptır.

Ortak tarım politikasının amaçları Roma Antlaşması'nda belirtilmiştir. Bu amaçlar; tarımda verimliliğin artırılması, geçimini tarım sektöründen kazanan kesimlere makul bir hayat standardının sağlanması, tarım ürünleri piyasalarında istikrarın sağlanması ürün arz güvenliğinin sağlanması ile ürünlerin tüketicilere makul fiyatlarda ulaşmasının sağlanmasıdır.

Ortak tarım politikasını belirtilen bu amaçlara ulaşmak için ortak piyasa düzenlerinin kurulması öngörülmüştür. Ortak piyasa düzeni, tarım ürünlerinin Avrupa Birliği ülkelerindeki üretim ve ticaret koşullarını ortak tarım politikasının temel ilkelerine uygun olarak düzenleyen kurallar bütünüdür. Ortak piyasa düzenlerinin içinde yer alan ürünlerden biri de şaraptır.

Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası'nın 01 Ocak 2014 tarihinden itibaren reforme edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Tarım Ürünlerinde Ortak Piyasa Düzeni Kuran 1308/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğü 20 Aralık 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1308/2013 sayılı Tüzüğün amaçları tarımsal kalkınmayı gerçekleştirmek, iç pazarın bütünlüğünü korumak ve şarapların kaynaklandıkları coğrafi bölgeler ile ilgili tüketicilere doğru bilgiler vermektir.

1308/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğünde Şarap Sektöründe Menşe Adının, Coğrafi İşaretlerin ve Geleneksel Terimlerin Tescil Edilmesi, İtiraz Prosedürü, Kullanım Kısıtlamaları, Şartnamelerde Yapılan Değişiklikler, Korumanın İptal Edilmesi, Etiketleme ve Sunum ile İlgili Ek Düzenlemeler Yapan 2019/33 sayılı Komisyon Tüzüğü 14 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1308/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğünde Şarap Sektöründe Menşe Adının, Coğrafi İşaretlerin ve Geleneksel Terimlerin Tescil Edilmesi, İtiraz Prosedürü, Şartnamelerde Yapılan Değişiklikler, Korumanın İptal Edilmesi, Sembollerin Kullanımı ile İlgili Kurallarda ve Uygun Kontrol Sistemi ile İlgili 1306/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğü'nün Kurallarında Uygulamayı Düzenleyen 2019/34 sayılı Komisyon Tüzüğü 14 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Birliği'nde coğrafi işaret ve menşe adı tescilli şarapların 2010 yılında toplam satışı 30.4 milyar Avro'dur. Ekonomik değerinin bu kadar yüksek olduğu coğrafi işaret ve menşe adı tescilli şarapların ulusal ve uluslararası alanda korunmasının gerekliliği her geçen gün artmaktadır.

Çalışmada 1308/2013 sayılı Tüzükte, 14 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe giren 2019/33 sayılı ve 2019/34 sayılı Tüzüklerde belirtilen şaraplar üzerindeki menşe adı ve coğrafi işaret kavramlarının, şaraplar üzerindeki menşe adlarının ve coğrafi işaretlerin tescil edilmesi, korunması, denetimi ve tescil edilen menşe adlarının ve coğrafi işaretlerin hükümsüzlüğü konularının üzerinde durulacaktır.

---

* Öğr. Gör. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi, Avrupa Birliği Merkezi Araştırma Ofisi.

AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN VE KONSEYİ'NİN DİJİTAL TEK MARKETTE TELİF HAKLARINA İLİŞKİN DİREKTİFİ (DİREKTİF ÖNERİSİ)* HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER

Ufuk TEKİN*

Veri ekonomisi, verilerin kullanımını ve bu verilere ulaşımı sağlamak için üreticiler, araştırmacılar ve altyapı tedarikçilerinden oluşan çeşitli pazar aktörlerinin işbirliği yaptığı bir ekosistemi ifade etmektedir. Avrupa Birliği veri ekonomisinin değerinin 2014 yılında yaklaşık olarak 257 milyar Euro'ya, başka bir ifadeyle AB Gayrisafi Hasılasının %1.85'ine tekabül ettiği ifade edilmiştir. Bu değer 2015 yılında 285 milyar Euro'ya ve %1.94'e yükselmiştir (önceki yıla göre %5.03'lük bir büyüme gözlenmiştir). Bu değerlerin zaman içerisinde daha da yükseleceği ve 2020'de 739 milyar Euro'ya yani AB Gayrisafi Hasılasının %4'üne ulaşacağı tahmin edilmektedir. Teknolojinin ekonomi üzerindeki bu etkisi düşünüldüğünde, Birlik nezdinde gerekli çalışmaların yapılmasına yönelik harekete geçilmiş, ilk olarak 2015 yılında dijital tek pazar stratejisi ortaya konmuştur. Bu strateji doğrultusunda film, müzik, elektronik kitap gibi kültürel verilerin Birlik içerisinde dolaşım esnasında çevirim içi kullanımının önü açılmak istenmiş, bu amaçla Avrupa Parlamentosu'nun ve Konseyi'nin Dijital Tek Markette Telif Haklarına İlişkin Direktif Önerisi (2016/0280) hazırlanmıştır. Bu Öneri 12.9.2018'de Avrupa Parlamentosu'nda onaylanmış, 13.2.2019'da da Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Konseyi ve Komisyonu, Direktif konusunda uzlaşma sağlamıştır. Çalışmamızda Birlik'in dijital tek Pazar hedefi üzerinde durulduktan sonra, öncelikle söz konusu Direktif'in (Direktif Önerisinin) amaçlarına değinilecek; Direktif (Önerisi) hükümleri detaylı bir şekilde ele alınmak suretiyle Birlik'in yeni telif hakları sistemi incelenmeye çalışılacaktır.

---

* Tebliğ özeti kabul edildiği takdirde Konferans'ın gerçekleştirileceği 8.5.2019 tarihi itibarıyla metnin Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlanması halinde Direktif, yayımlanmaması halinde Direktif Önerisi ifadesi kullanılacaktır.

* Araş. Gör. Dr., Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

3. Oturum: Ticaret Hukuku

13:30-15.00	3. Oturum (ATAUM 15 Numaralı Sınıf) Ticaret Hukuku (Oturum Başkanı) Sami AKSOY
	Gökhan AYDOĞAN: Aldatıcı ve Karşılaştırmalı Ticari Reklamlara İlişkin Avrupa Birliği Düzenlemeleri ve Türk Hukukundaki Yansımaları
	Emrah ERTUGAY: Avrupa Birliği'nin Finansal Riske İlişkin Kamuyu Aydınlatma Düzenlemeleri
	Bengül KAVLAK: Avrupa Birliği Hukukunda Şirket Hareketliliğine İlişkin Güncel Gelişmelerin Değerlendirilmesi
	Uluğ İlve YÜCESOY: Dördüncü Sanayi Devrimi Çağında Türk Lojistiği Açısından Ortaklık Hukuku

ALDATICI VE KARŞILAŞTIRMALI TİCARİ REKLAMLARA İLİŞKİN AVRUPA BİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ VE TÜRK HUKUKUNDAKİ YANSIMALARI

Gökhan AYDOĞAN*

Mal ve hizmetlerin alıcılara tanıtılması suretiyle satışlarının sağlanmasının amaçlandığı ticari reklamlar, muhataplar üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler doğurur. Ticari reklamlar, tüketicilerin ekonomik çıkarlarını doğrudan, rakipler arası ilişkileri ise dolaylı olarak etkiler. Bunlara ek olarak, tüketici tercihlerine olan etkileri ile mal ve hizmet piyasalarına duyulan güven ile olan ilişkisi nedeniyle makro ekonomik düzen açısından da belirli sonuçları beraberinde getirir.

Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in ticari reklamlara ilişkin ana düzenlemesi 2006/114/EC Sayılı Aldatıcı ve Karşılaştırmalı Reklamlara İlişkin Direktifdir¹. Direktif ile reklamların aldatıcı olup olmadığına yönelik asgari ve objektif kriterler belirlenmiş; karşılaştırmalı reklamların ne olduğu ile hangi özellikleri taşımaları gerektiği düzenlenmiştir. Ayrıca, aldatıcı reklamlar ve hukuka aykırı görülen karşılaştırmalı reklamlarla mücadele için alınması gereken önlemler ile yaptırımlar öngörülmüştür. Üye devletlerin bu konudaki düzenleme farklılıklarının özellikle malların serbest dolaşımı ve hizmet teminini etkileyeceği kabulünden hareketle yeknesak düzenlemelerin oluşturulması hedeflenmektedir. Bununla birlikte, 2005/29/EC Sayılı Haksız Ticari Uygulamalar Direktifinde² müşterilerin ekonomik çıkarlarına ve/veya rakipler arası ilişkilere zarar verici kabul edilen aldatıcı ticari uygulamalar kapsamında aldatıcı reklamlar ile belirlenen esaslara uygun olmayan karşılaştırmalı reklamlara da yer verilmiştir.

Ticari reklamlar; sözleşmelerin kurulması aşamasındaki fonksiyonları dolayısıyla Borçlar Hukuku, dürüst ve bozulmamış rekabetin tesisi ihtiyacı çerçevesinde Ticaret Hukuku, tüketicinin korunması gerekliliği bağlamında Tüketici Hukuku ve idari denetim dolayısıyla İdare Hukuku ile sıkı ilişki içerisinde. Bu bağlamda, Türk pozitif hukukunda; Borçlar Kanunu'nun sözleşmelerin kurulması ile hüküm ve sonuçlarına ilişkin düzenlemeleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin düzenlemeleri ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un ticari reklamlarla ilgili hükümleri konunun özel hukuk boyutuna ilişkin yasal çerçeveyi oluşturmaktadır. Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği, Reklam Kurulu Yönetmeliği ve nihayet Reklam Konseyi Yönetmeliği ise ilgili düzenleyici işlemlerdir.

Tebliğ'de aldatıcı ve karşılaştırmalı reklamlar, Avrupa Birliği'nin yukarıda belirtilen Direktifleri çerçevesinde ve ilgili Avrupa Birliği Adalet Divanı kararları³ ile desteklenerek ele alınacak, konuya ilişkin Türk hukukunda yer alan düzenlemelerin söz konusu Direktiflerle uyumlu ve farklı yönleri vurgulanacaktır.

---

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

¹ OJ 27.12.2006, L.376, p.21.

² OJ 11.06.2005, L.149, p.22.

³ "Carrefour Hypermarchés SAS v. ITM Alimentaire International SASU (Case C-562/15)"; "Belgian Electronic Sorting Technology NV v. Bert Peelaers Visys NV (Case C-657/11)"; "Posteshop (C-52/13)"; "Apoteket Farmaci AB (C-544/13)", "Apoteket AB and Apoteket Farmaci AB (C-545/13)".

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN FİNANSAL RİSKE İLİŞKİN KAMUYU AYDINLATMA DÜZENLEMELERİ

Emrah ERTUGAY*

Avrupa Birliği, 2007 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayıp 2008 yılında küresel bir boyut kazanan, mortgage krizi sonrasında Birlik finansal sektörünün denetim çerçevesinin genişletilmesi ve bu sayede riski azaltarak sektörün daha güçlü ve güvenli bir hale kavuşturulması gerektiğine karar vermiş ve bu kapsamda (EU) No 1092/2010 sayılı Direktif ile Avrupa Sistemik Risk Kurulu (European Systemic Risk Board) oluşturulmuştur.

Bu tür organizasyonların temel amacı oluşabilecek krizleri önceden tespit edebilmek ve muhtemel etkilerini en aza indirmektir. Bu amaç çerçevesinde özellikle finansal piyasalarda faaliyet gösteren kurumlara bir takım yükümlülükler getirilir. Bu yükümlülüklerden bir tanesi de kurumların kamuya açıklayacakları bilgiler ve açıklanan bu bilgilerden kurum içerisinde kimlerin sorumlu olacağıdır.

Bu yükümlülükler (EU) 575/2013 sayılı Direktifte düzenlenmiştir. 2013'den günümüze kadar doğal olarak bu tür yükümlülüklerde değişiklik ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda Daimi Temsilciler Komitesine 14 Şubat 2019 tarihinde (EU) 575/2013 sayılı Direktifte değişiklik yapılmasına ilişkin ST 6288 2019 INIT numaralı Taslak sunulmuştur.

Taslakta kamuya açıklanacak bilgiler ile ilgili olarak iki husus dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki ana düzenlemede kamuya açıklanacak bilgilerden sorumlu olarak "kurumlar" (No 535/2013 Article 431 3. Paragraf) gösterilirken Taslakta "kurumların yönetim organı veya üst yönetimi" (Article 431 3. Paragraf) gösterilmektedir. Hatta yönetim organının en az bir üyesi veya kurumların üst yönetiminin gerekli açıklamaların yapıldığını yazılı olarak beyan etmesini zorunlu kılmasıdır.

Taslakla getirilmeye çalışılan diğer bir önemli husus da finansal sıkıntının (financial distress) göstergeleri olarak kullanılacak kaldıraç oranı (Article 447), likidite karşılama oranı, net sabit fonlama oranı ve likidite riski yönetimi (Article 451a) gibi önemli anahtar ölçütlerin kamuya açıklanmasının zorunlu hale getirilmek istenmesidir.

Tebliğde, 14 Şubat 2019 tarihinde Daimi Temsilciler Komitesine sunulan (EU) 575/2013 sayılı Direktifte değişiklik yapılmasına ilişkin ST 6288 2019 INIT numaralı Taslağın finansal kuruluşlara getireceği ek kamuya açıklamaya yükümlülükleri vurgulanacaktır.

---

* Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı.

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA ŞİRKET HAREKETLİLİĞİNE İLİŞKİN GÜNCEL GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bengül KAVLAK*

Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma (ABİHA) m.54'te, bir üye devlet mevzuatına göre kurulmuş ve sicilde kayıtlı merkezi, idare merkezi veya başlıca iş yeri Birlik içinde bulunan şirketlerin de üye devlet vatandaşlarına tanınan iş kurma serbestisine dair ABİHA m. 49'dan yararlanabileceği kabul edilmiştir. Avrupa Birliği hukukunda, bir üye devlet hukukuna göre kurulan bir şirketin idare merkezini bir başka üye devlete taşıyıp taşıyamayacağı, şirketin kurulduğu ülke ya da kabul eden ülke bakımından şirketin fiilen bu ülkelerde ekonomik faaliyette bulunmalarının aranıp aranmayacağı gibi şirketlerin yerleşim özgürlüğüne ilişkin sorulara Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın *Daily Mail*⁴ kararı ile başlayan, *Centros*⁵, *Sevic*⁶, *Cartesio*⁷ kararları ile devam eden ve son dönemde verilmiş olan *Vale*⁸ ve *Polbud*⁹ kararları ile yanıt verilmeye çalışılmıştır.

Avrupa Birliği'nde, yerleşme özgürlüğü bakımından getirilen sınırlamaların kaldırılması ve ABİHA m. 50/2-g hükmünde öngörülen koordinasyonun sağlanması amacıyla, şirketler hukukuna ilişkin olarak altı farklı yönergede düzenlenen konular, 2017/1132 sayılı Yönerge¹⁰ ile tek bir çatı altında toplanmıştır. Anılan Yönergenin kabulünden sonra ABAD tarafından verilen *Polbud* kararı sonrasında ise Yönergede değişiklik yapılması ihtiyacı doğarak Komisyon tarafından "Şirketler Hukukuna İlişkin 2017/1132 sayılı Yönerge'de Sınır aşan Tür Değiştirme, Birleşme ve Bölünme İşlemleri İle İlgili Değişiklik Yapılması Hakkında Yönerge Taslağı"¹¹ hazırlanmıştır.

Tebliğimizde, 2017/1132 sayılı Yönerge'nin kabulünün ardından, şirketlerin sınır aşan hareketliliği bakımından meydana gelen gelişmeler, 2017/1132 sayılı Yönerge hükümleri de dikkate alınarak, *Podbul* kararı ve 2017/1132 sayılı Yönerge'de Sınır aşan Tür Değiştirme, Birleşme ve Bölünme İşlemleri İle İlgili Değişiklik Yapılması Hakkında Yönerge Taslağı özelinde değerlendirilecektir.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı.

⁴ Case 81/87 Daily Mail [1988].

⁵ Case C-212/97 Centros [1999].

⁶ Case C-411/03 Sevic Systems [2005].

⁷ Case C-210/06 Cartesio [2005].

⁸ Case C-378/10 Vale [2012].

⁹ Case C-106/16 Polbud [2017].

¹⁰ OJ L 169, 30.6.2017, p. 46–127.

¹¹ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2017/1132 as regards cross-border conversions, mergers and divisions, COM(2018) 241 final.

DÖRDÜNCÜ SANAYİ DEVRİMİ ÇAĞINDA TÜRK LOJİSTİĞİ AÇISINDAN ORTAKLIK HUKUKU

Uluğ İlve YÜCESOY*

2015 yılında yapılan, Türkiye-Avrupa Birliği Karayolu Yük Taşımacılığı Anlaşması Etki Analizi'nde; Türkiye'ye uygulanan kotalarla birlikte, Türk teşebbüslerine uygulanan ayrımcı vergilerin, Türkiye-AB ticaretinde yıllık 3,5 milyar avro zarara yol açtığı açıklanmıştır. Dünya Bankasının Lojistik Performans endeksine göre; ilk on ülkenin yarısı Birlik üyesidir ve Türkiye 2016 yılında 33'üncü sıradayken, 2018 yılında 47'inci sıraya düşmüştür. Endeksin kriterlerinden bazıları, *“Rekabetçi fiyatlarla sevkiyat düzenlenmesindeki kolaylık”*, *“Sevkiyatların, planlanan zamanda ya da beklenen teslim saatinde varış yerine ulaşmasındaki zamanlama”*, *“Lojistik hizmetlerinde yetkinlik ve kalite”*dir. Türkiye'nin, Dördüncü Sanayi Devrimi sürecinden dolayı girişimcilik, yenilikçilik ve rekabet konusunda küresel ölçütlere kendini uyarlaması; aynı zamanda Birlik kriterlerine de uyumlu olması demektir. Birlik özelinde Türkiye'nin tabi olduğu uyum süreci, küresel rekabet süreci ile de paralellik göstermektedir. Dünya Ekonomik Forumu, Endüstri 4.0 Rekabet Endeksi, Küresel Yenilikçilik Endeksi ve Küresel Girişimcilik Endeksi'nde ilk on ülkenin en az yarısı Birlik üyesi ülkelerdir.

Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri, uzun yıllara dayalı olarak devam etmektedir. Türk lojistik şirketlerinin Birlik üyesi ülkelerde *“kota”*, *“mali yükümlülük”*, *“zorunlu mod”*, *“transit geçişte ayrımcı uygulamalar”* gibi eş etkili tedbirlere maruz kalması ise, Birliğin Türkiye ile karşılıklı imzaladığı anlaşmalara ve Birlik müktesebatına aykırıdır. Hatta bununla ilişkili olarak, ABAD'ın İstanbul Lojistik Ltd için, 19 Ekim 2017 tarihinde vermiş olduğu bir kararı da mevcuttur. İstanbul Lojistik Ltd. Kararı Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde buzdağının görünen yüzüdür.

Tebliğde, ABAD'ın İstanbul Lojistik Kararı çıkış noktasıdır. Endüstri 4.0 Rekabet süreci ve Birlik müktesebatıyla uyumlu olması gereken Türk Lojistiği; Birlik müktesebatından *“taşımacılık”*, *“rekabet”*, *“gümrük birliği”*, *“malların serbest dolaşımı”*, *“vergilendirme”* fasılları açısından incelenecektir. İnceleme içinde tümevarım metodu kullanılarak küresel endeksler ışığında Türk lojistiğinin sektörel anlamda performansı, Endüstri 4.0 rekabeti, girişimcilik, yenilikçilik açısından Avrupa Birliği ile rekabeti-uyumu, üçüncü ülkelerle yapılan serbest ticaret anlaşmalarının lojistiğe etkisi, Ortaklık Hukukunun karşılıklı yükümlülükleri Müktesebat'ta beş fasıl çerçevesinde incelenecektir.

---

* Dr., Avukat-İzmir Barosu.

4. Oturum: İnsan Hakları

13:30-15.00	4. Oturum (ATAUM 13 Numaralı Sınıf) İnsan Hakları (Oturum Başkanı) İlke GÖÇMEN
	Hüseyin Can AKSOY: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Kişisel Verilerin Korunması Alanında Getirdiği Yenilikler
	Latif ARAN: İşyerinde Din ve İnanç Temeline Dayalı Ayrımcılıkla İlgili Güncel Gelişmeler: <i>Achbita</i> ve <i>Bougnou</i> Kararları
	Deniz POLAT AKGÜN: Avrupa Birliği Hukukundan Basın Özgürlüğü Alanında Yaşanan Güncel Gelişmeler
	Belkıs VURAL ÇELENK ve Canan ERDOĞAN: Avrupa Birliği Hukukunun Sınırışan Uygulama Sorunsalı ve GDPR'nin 3. Ülkelere Etkisi

AVRUPA BİRLİĞİ GENEL VERİ KORUMA TÜZÜĞÜ'NÜN KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI ALANINDA GETİRDİĞİ YENİLİKLER

Hüseyin Can AKSOY*

Kişisel verilerin korunmasını konu alan ve 1995 yılından beri yürürlükte olan 95/46/EC sayılı Veri Koruma Direktifi, özellikle sosyal medya ve internet üzerinden toplanan kişisel verilerin korunması bakımından yetersiz kaldığından, yerini 2016 yılının Nisan ayında kabul edilen ve 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'ne (General Data Protection Regulation (EU) 2016/679) bırakmıştır. GVKT'nin bir direktif değil, tüzük olarak düzenlenmesiyle, üye ülkeler arasındaki yorum ve uygulama farklılıklarının aşılması hedeflenmiş, ayrıca veri sahiplerinin kişisel verileri üzerinde daha fazla kontrole sahip olmaları amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, GVKT, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi halinde hem veri işleyenlere hem de veri kontrolörlerine oldukça yüksek miktarlarda para cezaları verilebilmesinin önünü açmıştır. Ayrıca, kişisel verilerin işlenmesi yönünden veri sahibi tarafından verilecek rızanın hukuka uygunluk şartları yeniden ele alınmış, "unutulma hakkı"nın tanınması dahil olmak üzere veri sahiplerinin hakları yönünden iyileştirme yapılmış ve veri ihlallerinin önlenmesi ve telafisine yönelik etkin bir mekanizma getirilmiştir. Bu çerçevede, GVKT, üye ülkelerde faaliyet gösteren işletmeler ile AB dışında faaliyet göstermekle birlikte AB ülkelerindeki tüketicilere ve işletmelere mal ya da hizmet tedarikinde bulunan tüm işletmeleri kapsadığından, dünya üzerindeki büyük işletmelerin neredeyse tamamının operasyonlarını GVKT ile uyumlu hale getirmeleri zorunluluğu doğmuştur.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

İŞYERİNDE DİN VE İNANÇ TEMELİNE DAYALI AYRIMCILIKLA İLGİLİ GÜNCEL GELİŞMELER: *ACHBITA VE BOUGNAOUI* KARARLARI

Latif ARAN*

İstihdam ve meslek alanında eşit muamele için genel bir çerçeve tesis eden 27 Kasım 2000 tarih ve 2000/78/EC sayılı Konsey Yönergesi, Avrupa Birliği ayrımcılık yasağı hukukunun önemli bir kaynağını oluşturmaktadır. Yönergenin, 1. maddesinde de belirtildiği üzere, bu yönergenin amacı, istihdam yapılırken ve istihdam sırasında; din veya inanç, yaş, engellilik veya cinsel tercih temelinde ayrımcılıkla mücadele için genel bir çerçeve ortaya koymaktır.

Yönerge, 2000 yılından beridir yürürlükte olmasına karşın, yakın zamana kadar din ve inanç ayrımcılığı temelinde dayalı herhangi bir dava Avrupa Birliği Adalet Divanı'na kadar ulaşmamıştır. 2015 yılında, ön karar yöntemiyle, iki dava Divan'a ulaşmış ve her iki davada karar 14 Mart 2017 tarihinde açıklanmıştır. Bunlar, *Achbita* (Case C-157/15) ve *Bougnaoui* (Case C-188/15) davalarına ilişkin kararlardır.

Olguları birbirine benzeyen ve işverenleri tarafından, görünür bir şekilde dinsel simge taşıdıkları gerekçesiyle işlerine son verilen iki kadını ilgilendiren kararlar, akademik çevrelerde oldukça tartışma yaratmıştır.

Tebliğde, her iki kararın, hukuk sözcülerinin görüşleri ile birlikte incelemesi yapılacak; kararlara karşı yapılan akademik eleştiriler ele alınıp değerlendirilecektir.

Yine bu bağlamda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, benzer olgulara sahip *Eweida* kararına (*Eweida ve Diğerleri v. Birleşik Krallık* Davası, 15 Ocak 2013) atıfla, ABAD ile AİHM'nin din ve inanç temelinde dayalı ayrımcılıkla ilgili geliştirdikleri koruma standartları ve bunların birbiriyle ilişkisi ele alınıp irdelenecektir.

---

* KKTC Dışişleri Bakanlığı, Danışman (AB Hukuku).

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ ALANINDA YAŞANAN GÜNCEL GELİŞMELER

Deniz POLAT AKGÜN*

Demokrasi, bireylerin, ortaklaşa karar alma ve kendi kaderlerini belirleme süreçleriyle ilgili tercihlerini etkileyebilecek olan her türlü bilgiyi özgürce edinebilmelerini gerekli kılar. Bunun için, demokratik bir toplumun asli temellerinden, bir toplumun ilerlemesinin ve her bireyin gelişmesinin temel koşullarından olan ifade özgürlüğünün güvenceye alınması şarttır. Bu sayede gerçekleşen serbest bilgi dolaşımı, çoğulcu demokrasinin gelişimine de katkı sağlar. Basın ise bu süreçte vazgeçilmez bir değer olarak kabul edilir. Öyle ki, “kamunun gözetim bekcılığı” göreviyle basın; temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olarak siyasi iktidarın sınırlanmasında ve kamuoyu oluşunda etkin bir işleve sahiptir. Hemen belirtmek gerekir ki, iletişim araçlarının büyük ölçüde çeşitlendiği çağımızın gerektirdiği ölçüde, basın kavramını geniş yorumlamak ve yalnızca yazılı veya görsel basını değil; interneti de bu kapsamda değerlendirmek gerekir. Haber yayma ağının genişliği göz önüne alındığında da internet basınının ihmal edilemez olduğu görülebilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de konuyu günümüz koşullarında yorumlarken, basının geniş kapsamlı tanımlarına yer vermekte ve basın özgürlüğünün bir demokrasi ölçütü olduğunu vurgulamaktadır. Ancak, günümüzde basın özgürlüğüne yönelik en önemli tehditlerden birisi, teknolojinin hızlı gelişimi ve sermayenin bu alanda yoğunlaşmasıyla birlikte gündeme gelen tekelleşme olgusudur. Tekelleşme sorunu, basın hayatındaki çok sesliliği baskılayabilme tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Basın araçlarının sayısının artmasına karşın, bu araçların kullanımında gerekli özgürlüklerin sağlanamaması, söz konusu tekelleşmenin de kemikleşmesine yol açabilecek niteliktedir. Oysa ki, çoğulcu bir demokrasi için, basın araçlarının kullanımındaki özgürlüklerin genişletilmesi ilke olarak kabul edilmeli ve bu ilke basının her türlü aracı için geçerli olmalıdır. Bunun yanında, basın özgürlüğünün güvenceye alınabilmesi için gazetecilerin telif hakkı gibi maddi yaptırımlarla karşılaşma korkusu olmadan görevlerine devam edebilmeleri önemlidir. Bu alandaki hak ve özgürlükler arasında bir denge sağlayabilmek adına devletlere pozitif bir edim yükümlülüğünün düştüğünü de söylemek gerekir.

Çalışmada, basın özgürlüğü alanında Avrupa Birliği hukukunda yaşanan güncel gelişmeler ele alınacak; özellikle telif hakkı ile basın özgürlüğü çatışması tartışmalarını doğuran güncel hukuki düzenlemeler ile ABAD ve AİHM'nin konuya ilişkin kararları, basın özgürlüğüne yönelik temel ilkelere uygunlukları ile bağlantılı olarak incelenecektir.

---

* Araş. Gör., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Anayasa Hukuku Anabilim Dalı.

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNUN SINIRAŞAN UYGULAMA SORUNLARI VE GDPR'İNİN 3. ÜLKELERE ETKİSİ

Belkis VURAL ÇELENK*

Canan ERDOĞAN**

Bugün farklı ülkelerden pekçok piyasa aktörü hergün birbiriyle işlemler gerçekleştirmekte, ve bu işlemler yalnızca işlemin yapıldığı coğrafi bölge ile sınırlı olmaksızın, sınır ötesinde de etki doğurmaktadır. Çevrenin veya rekabetin korunması gibi amaçlarla çeşitli hukuk kurallarının, bu kuralları çıkaran devletlerin sınırları dışındaki olay ve ilişkileri de kapsayacak şekilde uygulanmaları mümkündür.

Kanunların mülkiliği ilkesinin istisnası olan ülke dışına etkisi, günümüzde özellikle uluslararası hukuk açısından sıklıkla tartışılan kavramlar arasındadır. Uluslararası hukukta hukuki düzenlemelere tek taraflı sınır ötesi etki tanınmanın ilk örneklerini ABD'nin çeşitli yaptırımlarında görmekteyiz. Söz konusu ülke dışı etki yargı kararlarına konu olmuş ve buna ilişkin olarak birçok akademik çalışmada tartışılmıştır. Sınır aşan uygulama kavramı, her ne kadar ABD uygulamasından farklı ele alınmaya çalışılsa da, artık Avrupa Birliği düzenlemeleri açısından da tartışılır hale gelmiştir. Bu çalışmada AB hukukunun sınıraşan uygulamasını incelemek adına 25 Mayıs 2018'de yürürlüğe giren AB Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) inceleme konusu yapılacaktır.

GDPR m.3'te Tüzüğün yer bakımından uygulama alanı düzenlenmiştir. Buna göre, Tüzük, işleme faaliyetinin AB içerisinde gerçekleştirilmesinden bağımsız olarak AB içerisindeki bir kontrolör veya işleyicinin işletmesinin faaliyetleri bağlamında kişisel verilerin işlenmesine uygulanır (m.3/1). Belirtilen maddenin uygulanması için AB içerisinde kurulmuş bir kuruluşun bulunması gerekir. GDPR'nin AB sınırlarını aşan etkisi açısından özellik arz eden madde, m.3/2'dir. Bu madde ile artık AB dışındaki veri işlemlere de müdahale edilebilecektir. Maddeye göre, AB üyesi ülkelere bulunan vatandaşların kişisel verileri, AB içerisinde ürün veya hizmet sunma nedeniyle işleniyor veya bu vatandaşların AB içerisindeki davranışları izleniyorsa, GDPR uygulama alanı bulacaktır. Görüldüğü gibi, düzenlemenin odağında veri sahibi ve hedef alınan pazar yeri vardır. Ayrıca bu maddenin uygulandığı durumlarda, kontrolör veya işleyici AB içerisinde yazılı olarak bir temsilci atamak zorundadır (m.27). Son olarak m.3/3 uyarınca, AB içerisinde bulunmama ile birlikte uluslararası hukuk kuralları gereğince AB üyesi bir ülkenin hukuk kuralları uygulandığı durumlar da GDPR kapsamına girmektedir.

Bu bildiri kapsamında sınıraşan uygulama kavramı ile beraber AB içerisindeki veri sahiplerine ürün veya hizmet sunulması, veri sahiplerinin davranışlarının izlenmesi kavramları inceleme konusu yapılacak ve bahsedilen hususlara değinildikten sonra, GDPR'nin üçüncü ülkeye uygulanması sorunsalı ortaya konulacaktır.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı.

** Araş. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı.

5. Oturum: Hukuki Konularda Adli İşbirliği –II–

15:30-17.00	5. Oturum (ATAUM 15 Numaralı Sınıf) (Oturum Başkanı) Pınar ÇAĞLAYAN AKSOY Hukuki Konularda Adli İşbirliği –II–
	Hikmet BİLGİN: Özel Hukuktan Kaynaklanan Alacakların Sınır Ötesi Takip ve Tahsilinde Banka Hesaplarının İhtiyatî Hazine İlişkin Avrupa Kararı Prosedürü (655/2014 Sayılı AB Tüzüğü Işığında)
	Hakan HASIRCI: Avrupa Birliği Aciz Usulünün Gelişim Çizgisi ve Güncel Gelişmeler
	Pelin KARAASLAN: Avrupa Birliği Hukukunda “Boşanma” Kavramı ve Bu Çerçeve AB Üyesi Devletler Arasında Boşanmanın Tanınmasının Sağlanması
	Talat KAYA: Alacağın Devri İşleminin Üçüncü Kişiler Bakımından Etkisine Uygulanacak Hukuk Hakkında Taslak AB Tüzüğü ve Türkiye Bakımından Önemi

ÖZEL HUKUKTAN KAYNAKLANAN ALACAKLARIN SINIR ÖTESİ TAKİP VE TAHSİLİNDE BANKA HESAPLARININ İHTİYATÎ HACZİNE İLİŞKİN AVRUPA KARARI PROSEDÜRÜ (655/2014 SAYILI AB TÜZÜĞÜ İŞİĞİNDA)

Hikmet BİLGİN*

Avrupa Birliği'nin, ulusal ülke sınırları göz ardı edilerek malların, kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımını hedefleyen ortak pazar yapısı sebebiyle, Birlik içindeki farklı ülkeler arasında cereyan eden özel hukuk menşeilili ilişkilerden doğan uyumsuzluklarda etkin ve zamanında hukukî himayeye erişim ihtiyacında artış gözlenmiş ve bu ihtiyacı gidermeye yönelik yeni hukuksal mekanizmaların geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede, özellikle yabancılik unsuru taşıyan uyumsuzlukların konusu para alacaklarının sınır ötesinde takip ve tahsili sürecinde alacaklıların, Birliğe üye diğer ülkelerin ulusal mevzuatında öngörülen uzun ve masraflı prosedürlere mecbur bırakılması; buna ilaveten, borçlunun yurtdışındaki malvarlığı hakkında bilgi edinilmesi ve bu unsurlar üzerinde cebrî icra işlemi uygulanması gibi hususlarda yaşanan zorluklar sebebiyle, Avrupa Birliği yetkili organlarınca 15.5.2014 tarihli ve 655/2014 sayılı "Özel Hukuktan Doğan Alacakların Sınır Ötesinde Tahsilinin Kolaylaştırılması İçin Banka Hesaplarının İhtiyatî Hacine İlişkin Avrupa Kararı Prosedürünün Uygulanması Hakkında Tüzük" (*Regulation No 655/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a European Account Preservation Order procedure to facilitate cross-border debt recovery in civil and commercial matters*) kabul edilmiş ve 18.1.2017 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi kararlaştırılmıştır¹².

Anılan Tüzük uyarınca, bir para alacağının sınır ötesinde takip ve tahsilinin kolaylaştırılması amacıyla, borçlunun yurt dışındaki banka hesabı üzerine ihtiyatî haciz koyulabilmesi için alacaklıya birtakım avantajlar sağlanmış olup; bu kapsamda, Birliğe üye bir başka ülke sınırlarında bulunan banka hesaplarına yönelik, borçlunun haberi dahi olmadan ihtiyatî haciz kararı verilmesi ve bu kararın uygulanması mümkün hâle getirilmiştir. Buna göre, borçlusunun Birliğe üye bir başka ülkede bulunan banka hesabına ihtiyatî haciz koydurarak alacağını güvence altına almak isteyen bir alacaklı, mahkemeden bir Avrupa Kararı (*European Account Preservation Order*) alarak, Birliğe üye ülkelerin ulusal mevzuatında öngörülen prosedürlere takılmadan, kararın diğer bir ülkede tanınır ve tenfiz edilebilir olduğuna ilişkin ek bir incelemeye dahi gerek kalmaksızın, doğrudan doğruya icrasını sağlayabilecektir. Böylece, Birlik içerisinde mahkeme kararlarının serbest dolaşımına paralel olarak, mahkemelerce borçlunun banka hesaplarına yönelik olarak verilen ihtiyatî haciz kararlarının da hızlı, etkin ve yeknesak şekilde uygulanmasını öngören yeni bir geçici hukukî himaye mekanizması oluşturulmuştur.

---

* Araş. Gör., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usul ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı.

¹² Official Journal of the European Union, 27.6.2014, Vol.57, L.189. Tüzük metnine elektronik ortamda erişim için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2014:189:TOC> (E.T. 10.2.2019).

AVRUPA BİRLİĞİ ACİZ USULÜNÜN GELİŞİM ÇİZGİSİ VE GÜNCEL GELİŞMELER

Hakan HASIRCI*

Acze - iflâsa ilişkin düzenlemeler, tarih boyunca dünyada egemen olan ekonomik eğilimlere ve politikalara paralel şekilde gelişim göstermiştir. Çünkü aciz - iflâs süreçleri, yalnızca aciz halindeki ya da iflâs etmiş olan kişi veya kuruluşları değil; onlarla ekonomik ilişki içerisinde olan geniş bir kitleyi de etkiler. Sahip olduğu bu kamusal etki dolayısıyla, aciz – iflâs süreçleri, tarihin her döneminde, üzerinde önemle durulan hususlar olmuşlardır. Avrupa Birliği bakımından da durum farklı değildir. Birlik sınırları içerisinde faaliyet gösteren ve ticari aktivitelerinin kapsamını genişleten girişimcilerin, aciz halinde olmaları ya da iflâs etmeleri, Birlik bakımından geniş etki ve sonuçlara sahip olacaktır.

Konunun önemine binaen gerçekleştirilen düzenleme çalışmaları çerçevesinde, 1346/2000 sayılı ve 29.05.2000 tarihli Avrupa Birliği Aciz Tüzüğü kabul edilmiştir. 31.05.2002 tarihinde yürürlüğe giren ve bu tarihten itibaren açılan aciz usullerine uygulanan bu tüzük, Birlik içindeki aciz usulüne ilişkin kuralların “modernize edilmesi” amacıyla yürürlükten kaldırılmış; yerine 848/2015 sayılı ve 20.05.2015 tarihli Avrupa Birliği Aciz Tüzüğü kabul edilmiştir. Bu yeni Tüzük, bir işletmenin tasfiyesi suretiyle alacaklıları tatmin etme amacından uzaklaşmış; acze yol açan finansal sorunların aşılması için işletmelere imkânlar sağlarken, alacaklıları da alacaklarına kavuşturmaya odaklanmıştır. 26.06.2017 tarihinde yürürlüğe giren 848/2015 sayılı Tüzük, aciz usulüne ilişkin düzenlemelerin 15 yıl içinde nasıl ihtiyaçları karşılayamayacak hale gelebildiğini ve bu düzenlemelerin ekonomik gelişmeler ile ne kadar sıkı ilişki içinde ve dinamik olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır. Öte yandan, Birlik içindeki aciz usulüne ilişkin sorunların yalnızca yeni düzenlemelerle aşılması mümkün olmayıp; bu konuda çalışmalara devam edilmektedir.

Bu tebliğ kapsamında, en başta 1346/2000 sayılı Tüzük ile ortaya koyulmaya çalışılan aciz sistemi ile 848/2015 sayılı Tüzük ile bu sistem üzerinde yapılan değişiklikler incelenecektir. Buna ek olarak, aciz usulüne ilişkin olarak birlik içinde yapılan diğer çalışmalar ele alınacak ve bu çalışmalar çerçevesinde yapılan öneriler değerlendirilecektir.

---

* Araş. Gör., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul İcra – İflâs Hukuku Anabilim Dalı.

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA “BOŞANMA” KAVRAMI VE BU ÇERÇEVEDE AB ÜYESİ DEVLETLER ARASINDA BOŞANMANIN TANINMASININ SAĞLANMASI

Pelin KARAASLAN*

Her ne kadar Brüksel aktörleri, AB üyesi devletlerin hukukunu birleştirme ve birbirleri ile uyumlaştırma konusunda epeyce yol kat etmişlerse de üye devletlerin aile yapılarının ve kültürlerinin birbirlerinden çok farklılık göstermesi nedeniyle “AB Aile Hukuku” şeklinde tanımlanabilecek tekli ve güçlü bir yapı henüz oluşmamıştır. Aile hukuku alanında yapılan düzenlemeler daha çok, yapılan karma evliliklerde hangi üye devletin hukukunun uygulanacağını tespit etmeye yöneliktir. Bu bağlamda “evlenme” ile ilgili olarak pek sorun yaşanmamaktadır; zira bir AB ülkesinde yapılan evlilik, o ülkenin gerektirdiği koşulları sağlamışsa diğer bir AB ülkesinde de kolaylıkla tanınmaktadır. Ne var ki “boşanma” için aynı şeyleri söylemek her zaman o kadar kolay değildir. Boşanma hukuku bakımından üye ülkelerin düzenlemeleri arasında geniş uçurumlar vardır. Öyle ki, örneğin İsveç’de boşanma prosedürü oldukça liberal ilerlemekte, Malta’da ise bu imkan çiftlere ancak 2011 yılından beri sağlanmakta ve çiftlerin en az dört yıldan beri ayrı yaşıyor olma koşuluna bağlanmaktadır. İtalya, Fransa ve İspanya gibi kimi ülkelerde ise eşlere mahkemenin katılımı olmaksızın boşanma imkanı sunulmaktadır.

İşte tüm bu farklılıkların kimi zaman karma evlilik içerisindeki eşlerden biri tarafından kötüye kullanılması, boşanmalarda zayıf tarafın nasıl korunacağına dair yetkili mercilerin uzunca bir süre kafa yorması sonucu Roma III Tüzüğü’nün çıkarılması ile sonuçlanmıştır. Boşanma ve ayrılıklara uygulanacak hukuku düzenleyen ve eşlere belirli sınırlar çerçevesinde boşanma ve ayrılığa uygulanacak hukuku seçme imkânı sunan bu tüzük, her ne kadar hukuki kesinliğin ve öngörülebilirliğin sağlanması adına ilk etapta yüreklere su serpmişse de AB Adalet Divanı’nın 20.12.2017 tarihinde verdiği ve “*Roma III Tüzüğü’nün mahkemenin katılımı olmaksızın gerçekleşen boşanmaları kapsamadığı*” yönünde açıklamaları içeren “*Sahyouni II*” Kararı, hukuki güvenlik tartışmasının bu kez de söz konusu şekilde gerçekleşen boşanmanın bu imkanı sağlamayan bir başka üye devlette tanınıp tanınmayacağı noktasında yaşanmasına sebep olmuştur.

AB için geçerli olan boşanma hukukuna yönelik bahsi geçen tartışmalar tebliğ kapsamında değerlendirilecektir.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

ALACAĞIN DEVRİ İŞLEMİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER BAKIMINDAN ETKİSİNE UYGULANACAK HUKUK HAKKINDA TASLAK AB TÜZÜĞÜ VE TÜRKİYE BAKIMINDAN ÖNEMİ

Talat KAYA*

Alacağın devri (temliki), alacaklının bir borç ilişkisinden kaynaklanan alacak hakkını üçüncü bir kişiye devretmesi işlemidir. Alacağın devri işlemi ile borçlu-alacaklı (devreden), devreden-devralan ve devralan-borçlu arasında üçlü bir ilişki tesis edilmiş olur. Alacağın devri işleminin borçlu, alacaklı ve devralan dışındaki üçüncü kişileri de etkilemesi mümkündür. Devreden iflas halinde iflas masası, devreden alacağı birden fazla kişiye devretmesi halinde diğer devralanlar ile devreden alacaklıları alacağın devrinden etkilenen üçüncü kişilerden bazılarıdır.

Daha çok ulusal düzeyde kullanılan alacağın devri kurumu, uluslararası ticaret ve finans işlemlerinin gelişmesi ile birlikte sınır-ötesi işlemler bakımından da sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum, öncelik iddiaları başta olmak üzere, alacağın devrinin üçüncü kişiler bakımından etkisine uygulanacak hukuk sorununun belirgin olarak hissedilmesine yol açmıştır. Bu bağlamda, alacağın devrinin üçüncü kişiler bakımından etkisine uygulanacak hukukun kanunlar ihtilafı kuralları ile açık olarak belirlenmesi önem arz etmektedir.

5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK)'da alacağın devrinin üçüncü kişiler bakımından etkisine uygulanacak hukuk konusu bir yana, alacağın devri işleme uygulanacak hukuk hakkında bile herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. MÖHUK'un hazırlanması aşamasında özel olarak dikkate alınan Roma Sözleşmesi ve halefi olan Roma I Tüzüğü'nde ise, alacağın devri işleme uygulanacak hukuk konusu münhasıran düzenlenmiş, ancak tartışmalı olan alacağın devri işleminin üçüncü kişilerden bakımından etkisine uygulanacak hukuk konusunda pozitif bir düzenlemeye yer verilememiştir. Nitekim 2009 yılı sonunda yürürlüğe giren Roma I Tüzüğü'nün 27 nci maddesi bağlamında konuyla ilgili düzenlemede bulunulması ileri bir tarihe bırakılmıştır.

AB Komisyonu hazırlıklarını tamamladıktan sonra 12 Mart 2018 tarihinde alacağın devrinin üçüncü kişiler bakımından etkisine uygulanacak hukuk konusunda yeni bir Tüzük önerisi sunmuştur¹³. Kabul edilmesi halinde taslak Tüzük yalnızca AB içerisinde tartışmalı olan bir konuyu çözüme kavuşturmayacak, aynı zamanda Türkiye açısından da yararlanılabilecek bir düzenleme önerisi sunacaktır.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı.

¹³ European Commission, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the Law Applicable to the Third-party Effects of Assignments of Claims 2018/0044 (COD) {SWD(2018) 52 final} - {SWD(2018) 53 final} Brussels, 12.3.2018 COM(2018) 96 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0096&from=EN> Erişim Tarihi: 16 Şubat 2019.

6. Oturum: Diğer Politikalar ve İç Eylemler

15:30-17.00	6. Oturum (ATAUM 13 Numaralı Sınıf) Diğer Politikalar ve İç Eylemler (Oturum Başkanı) Latif ARAN
	Tuğçe AKDEMİR: Avrupa Birliği Dijital Tek Pazar Ekonomisinde Vergilendirme Sorunu
	Özden CESUR: Avrupa Birliği'nde Derinleşme ve Genişleme Açısından Esnek Bütünleşme ve Türkiye'nin Üyeliği Açısından Bir Değerlendirme
	Halil ÇEÇEN: Avrupa Enerji Birliği'nin Enerji Alanında Uluslararası Hukuka Katkıları
	Zeynep MÜFTÜOĞLU: Avrupa Birliği'nde Parlamento ve Mali Yetkiler Üzerinden Demokrasi Arayışı: "Avrupa'nın Demokratikleşmesi İçin Manifesto"
	Kübra VAR TÜRK: AB 7. Çerçeve Programı Kapsamında MUNIN Projesi ve Hukuki Çıktıları

AVRUPA BİRLİĞİ DİJİTAL TEK PAZAR EKONOMİSİNDE VERGİLENDİRME SORUNU

Tuğçe AKDEMİR*

Avrupa Komisyonu'nun on temel politik önceliğinden biri olan Dijital Tek Pazar stratejisi ile beş yüz milyondan fazla Avrupa Birliği tüketicisine sahip bir pazarda, bireyler ve işletmeler arasında yeni dijital fırsatların yaratılması hedeflenmektedir. AB Dijital Tek Pazarı'nın, dijital ekonominin yenilikçiliğini teşvik etmek, Tek Pazar'ın parçalanmasını önlemek ile adil ve dengeli koşullar altında yeni pazar dinamiklerinin kullanılmasına izin vermek için modern ve istikrarlı bir vergi sistemine ihtiyacı vardır. Bu kapsamda iş yatırımları için vergi kesinliği sağlamak ve Tek Pazar'da ortaya çıkabilecek yeni türden vergi boşluklarını önlemek esas olmalıdır. Dijitalleşen iş modelleri, geleneksel iş tanımlarını değiştirdiği için Avrupa vergi sisteminde ortaya çıkan vergileme sorunu ile mücadele etmek amacıyla kalıcı çözümler bulunmalıdır. Mevcut vergi kuralları daha çok, fiziki bir faaliyet yeri olmaksızın internet kanalıyla çevrimiçi hizmet veren işletmelerin aksine, sabit-belirli bir işyerinden faaliyet gösteren, geleneksel işletmeler için tasarlandıkları için uygulamada çeşitli aksaklıklara sebebiyet vermektedir. Bu durum, hemen hemen her faaliyetin dijital alana doğru hareket ettiği, giderek küreselleşen ve dijitalleşen bir dünyada sürdürülemez hale gelmektedir. Bunların göz ardı edilmesi, daha fazla vergi kaçırılması için fırsatlara, kamu bütçeleri için daha az vergi gelirlerine, toplumsal adalet üzerinde olumsuz etkilere yol açacak ve işletmeler için eşit şartlı faaliyet alanını dengesizleştirecektir. Mevcut kurumlar vergisi kuralları, kârın, değer yaratıldığı yerde vergilendirilmesi gerektiği ilkesine dayanmaktadır. Bu kapsamda Komisyon, AB'de faaliyet gösteren tüm işletmelerin, nerede kazanç ve değer elde ediyorsa orada vergilerini ödemeleri gerektiği ilkesini sağlamak için 21 Mart 2018 tarihinde "Dijital Hizmet Vergisine" yönelik bir Öneri sunmuştur. Bu yaklaşım, hem AB içinde hem de uluslararası düzeyde, son yıllarda kurumlar vergisi sisteminin iyileştirilmesinde halihazırda atılmış olan en önemli adımdır. Ekonomik faaliyetlerin nerede gerçekleştirildiğini ve vergi amaçlı değer yaratıldığını belirlemek için anlamlı bir çözüm bulmak için bu zorlukların birlikte ele alınması gerekmektedir. İdeal yaklaşım ise, bu zorluğun küresel niteliği göz önüne alındığında, dijital ekonominin vergilendirilmesine yönelik çok taraflı, uluslararası çözümlerin bulunması yönünde olmalıdır.

---

* Araş. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk Anabilim Dalı.

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE DERİNLEŞME VE GENİŞLEME AÇISINDAN ESNEK BÜTÜNLEŞME VE TÜRKİYE'NİN ÜYELİĞİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Özden CESUR*

Avrupa Birliği, genişleme ve derinleşme unsurları ile farklılık gösteren bir bütünleşme hareketidir. Bütünleşmesinin sürekliliği için genişlemek ve derinleşmek zorunda kalmıştır. Derinleşme ile politika alanlarını ve genişleme ile coğrafi sınırlarını artırmıştır. Bütünleşme sürecinin bu iki temel unsuru arasında her zaman bir gerilim potansiyeli olmuştur. Genişleme, hem derinleşmeyi gerekli kılmış hem derinleşmeyi zorlaştırmıştır. AB, bütünleşme sürecini sürdürebilmek için bu sürece ivme kazandırma ve bu açıdan birbiri ile bağlantılı politika alanlarını bütünleşme kapsamına dahil etme ihtiyacı göstermektedir. Ekonomik, siyasi ve jeopolitik gibi muhtelif gerekçeler ile yeni üye devletler bütünleşme kapsamında alınmaktadır. Derinleşme için üye devletler arasında ulusal yetkilerin AB'ye devri konusunda uzlaşmanın sağlanması, genişleme ile üye devletlerin artması ile zorlaşmaktadır. Kurumsal reform ile politika alanları açısından karar alma usulünde oylama şekli değiştirilmektedir. Kurumsal reform için üye devletler arasında uzlaşmanın gerekli olması, esnek bütünleşme tartışmalarına neden olmaktadır. Esnek bütünleşmeye ilişkin tartışmalar, kurucu antlaşma tadili ile sonuçlanmaktadır. Esnek bütünleşme ile derinleşme sağlanmakta ve genişlemenin önü açılmaktadır. Derinleşme için yeni politika alanlarının açılmasında üye devletlerden AB'ye yetki devrinde ve genişleme için yeni üye devletlerin politika alanlarına dahil edilmesinde esnek bütünleşme önemli olmaktadır. Esnek bütünleşme, AB'de kurucu antlaşmalara istinaden muhtelif hukuki araçlar ile ortaya çıkmaktadır. Derinleşme için kullanılan esnek bütünleşme ortaya çıkartan hukuki araçlar, genişleme için de kullanılmaktadır. Üye devletler ve politika alanlarının AB bütünleşmesinin temelini oluşturması, hem derinleşme hem genişleme için hukuki araçların aynı olmasını sağlamaktadır. Bu çalışma ile bu kapsamda AB'de esnek bütünleşmenin derinleşme ve genişleme açısından uygulanması incelenmekte ve Türkiye'nin AB üyeliği değerlendirilmektedir.

---

* Dr.

AVRUPA ENERJİ BİRLİĞİ'NİN ENERJİ ALANINDA ULUSLARARASI HUKUKA KATKILARI

Halil ÇEÇEN*

İklim değişikliğiyle mücadeleyi, öncelikli alan olarak belirleyen AB, hem temiz ve güvenilir enerji hedeflerine ulaşmayı sağlayacak, hem de ekonomiyi canlandırarak ve yatırımları çekerek yeni iş imkanları yaratacak bir Enerji Birliği kurmanın çalışmalarını beş boyutlu olarak (Üye Devletler arası dayanışma ve enerji güvenliği, tam entegre enerji Ortak Pazarı, enerji verimliliği, iklim eylemi, araştırma/girişim ve rekabetçilik) yürüttüğü politikalarla ve yasal düzenlemelerle gerçekleştirme uğraşındadır.

Böylece Avrupa Enerji Birliği Çerçeve Stratejisi'ni AB hukukunun bağlayıcı bir parçası haline getirmek, aynı zamanda AB mevzuatından uluslararası hukuka doğru açılan yeni bir kapı olacaktır. Enerji alanında düzenleyici işlemler, bu hususta AB tarafından merkezi, yeknesak bir mevzuatın oluşmasına olanak veren Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 194. maddesinin tanıdığı yetkinin bir sonucudur. Buna rağmen Üye Devletlerin, tamamen merkezileşmeyi engelleyen birincil ve ulusal yetkileri çerçevesinde, enerji üzerine kapsamlı bir şekilde uyumlu bir ortak politikanın oluşturulması kolay değildir. Bu hüküm AB tarafından enerji alanında düzenleyici bir müdahalenin sınırını oluşturmaktadır. Ancak 194. maddede belirtilen paylaşılmış yetkiler çerçevesinde, her Üye Devlet'in ulusal enerji mevzuatı, kendi özel hükümlerinde bir noktada birbirlerine yaklaşmakta olup, mutabakata dayalı bakış açısıyla gelişmektedir. Bu mutabakat, hem AB hukuku hem de uluslararası hukuk çerçevesinde, enerji alanında sınır ötesi işbirliğine dayalı bir hukuki rejimi, AB'nin geleneksel içe bakışı olan yeknesak mevzuatının yerine geçirebilecektir.

Avrupa Enerji Birliği'nin AB açısından zaruret gösteren dış ilişkiler yönü, Birlik dışında heterojen yapıda olan uluslararası hukuka göre şekillenecektir. Buradaki temel husus, enerji alanında uluslararası düzeyde gelişmekte olan karmaşık hukuki rejimdir. Dünyanın en büyük enerji ithalatçısı ve yatırımcılar açısından cazibe merkezi konumunda bulunan AB, Enerji Birliği'ni gerçekleştirmek için, önceliklerine uyacak şekilde uluslararası hukuku şekillendirme ve daha sonra uluslararası hukukun hükümlerini Ortak Pazar'da etkili bir şekilde uygulamanın yollarını arayacaktır.

---

* Avukat / İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi.

**AVRUPA BİRLİĞİ'NDE PARLAMENTO VE MALİ YETKİLER ÜZERİNDEN DEMOKRASİ ARAYIŞI:
“AVRUPA’NIN DEMOKRATİKLEŞMESİ İÇİN MANİFESTO”**

Zeynep MÜFTÜOĞLU*

Günümüz anlamı ile parlamentolar, 1215 tarihli Magna Carta ile kurulmuş; kazandıkları ilk yetki, vergilendirme yetkisi olmuştur. Bundan yüzyıllar sonra, parlamentolar, harcamalar üzerinde de söz sahibi olmuş, ardından, gelir ve giderlerin denetimi yetkisini de kazanmaları ile bütçe hakkı tüm unsurları ile tamamlanmıştır. Bu süreç dikkate alındığında, demokrasinin ve mali yetkilerin, tarih boyunca birbirine paralel şekilde geliştiğini söylemek mümkündür. Magna Carta’dan yüzyıllar sonra, 2018 yılının sonlarında, Ekonomist Thomas Piketty’nin önderliğinde hazırlanan ve imzaya açılan “Avrupa’nın Demokratikleşmesi için Manifesto” ile birkez daha, dinamikler ve koşullar farklı olsa da, halkın yönetimde söz sahibi olması hedefinin parlamento kurulması ve bu parlamentonun vergilendirme ve harcama konusunda yetkilendirilmesi üzerinden tartışıldığına tanıklık ediyoruz.

Avrupa’nın Demokratikleşmesi için Manifesto, “Avrupa Birliği ya demokratikleşecek ya da çözülecek” sloganı ile yola çıkan, ‘mükemmel olmasa da en azından varoluş gösterme’ ve ‘geliştirilmeye açık olma’ anlayışı ile hazırlanan bir metin olup, özetle, Avrupa Parlamentosu kurulmasını; bu parlamentonun, kurumlar vergisi, gelir vergisi, servet vergisi ve karbon vergisi salarak gerçek bir Avrupa Birliği bütçesini finanse etmesini ve bu bütçenin yarısının, üye ülkelere, belirlenen birtakım hedeflerin gerçekleştirilmesi için doğrudan transfer ile geri dönmesini, kalan bölümünün ise araştırma ve fonlara özgülenmesini öngörmektedir.

Avrupa Birliği sistemi bakımından hukuki bağlayıcılığı olmayan ve Birlik Anlaşmalarında bir değişikliğe gidilmesine gerek duyulmadan uygulamaya konabilecek öneriler içeren Manifesto, özünde halka ait olan ve seçimle göreve gelen temsilciler aracılığı ile parlamentolara devredilen bütçe hakkının, demokratikleşme taleplerinde nasıl temel bir rol oynadığına dair çok önemli bir gösterge oluşturmaktadır. Belge, siyasi, ekonomik, toplumsal birçok yönü olan ve pek çok alanda etki yaratacak bir metin olmakla birlikte, çalışmada sadece demokrasi ve mali yetkiler ilişkisi bakımından ele alınacaktır. Sunumda, Manifestonun, söz konusu ilişki bağlamında önemine dikkat çekilmesi amaçlanmakta; metnin içeriğinin ele alınmasının ardından, mali hukuk perspektifinden yorumlanması hedeflenmektedir.

---

* Araş. Gör., Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk Anabilim Dalı.

AB 7. ÇERÇEVE PROGRAMI KAPSAMINDA MUNIN PROJESİ VE HUKUKİ ÇIKTILARI

Kübra VAR TÜRK*

AB’de çok uluslu araştırma ve teknoloji geliştirme projelerinin desteklendiği bir program olan AB 7. Çerçeve Programı kapsamında gerçekleştirilen projelerden biri *Maritime Unmanned Navigation through Intelligence in Networks* (MUNIN)’dir. MUNIN projesinin temel amacı ekonomik, sosyal ve çevresel perspektif ile sürdürülebilir deniz taşımacılığıdır. MUNIN, esas olarak otomatik karar verme sistemleri tarafından yönlendirilen, ancak kıyı kontrol merkezindeki (SCC - *Shore Control Center*) bir operatör tarafından kontrol edilen bir insansız gemi için konsept geliştirmeyi ve gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. İnsansız gemiler gelecekte rekabetçi ve sürdürülebilir bir Avrupa denizcilik endüstrisi için kilit bir unsur olarak görülmektedir. Bununla birlikte, tam otonom gemilerin yakın gelecekte hayata geçmesinin zor olabileceği, ancak MUNIN’de yapılan çalışmaların kısa vadede deniz taşımacılığı üzerinde büyük bir etkisinin olacağı ifade edilmektedir.

MUNIN çerçevesinde, geleneksel gemilerdeki kaptan ve başmühendis/başmakinecin yerini SCC operatörleri almaktadır. Bir geminin işletilmesiyle ilgili yasal gereklilikler ve yükümlülükler ülkeden ülkeye değişebilmesine rağmen, küresel ticaretle uğraşan çoğu gemi, IMO tarafından belirlenen standartlar altında işletilmektedir. MUNIN’de SCC operatörleri IMO’nun öngördüğü standartları yerine getirmekle yükümlü kılınarak, sorumluluk atfedilecek kişi olarak kabul olunmaktadır.

MUNIN kapsamında yürütülen çalışmalarda bir dökme yük gemisinin model olarak alındığı ve daha çok seyir emniyeti ile ilgili hukuki düzenlemeler üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, model alınan dökme yük gemisinin, deniz emniyetiyle ilgili başlıca uluslararası düzenlemelerden biri olan SOLAS Konvansiyonunda yer alan “gemi” tanıma uyduğu için, Konvansiyonun uygulama alanına girdiği sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan, dünya genelinde gemi adamlarının eğitimlerinin standartlaştırılmasını amaçlayan, deniz emniyetiyle ilgili bir diğer önemli konvansiyon olan STCW’nin, SCC operatörlerinde bulunması gereken nitelikleri kapsayacak şekilde yeniden ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Öte yandan, çatışmayı önlemek amacıyla, SCC’nin, deniz emniyetiyle ilgili uluslararası konvansiyonlardan COLREG’te düzenlenen yükümlülükleri yerine getirmesi ve gerekli önlemleri alması gerektiği belirtilmektedir.

---

* Araş. Gör., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Deniz Hukuku Anabilim Dalı.